

عوامل موثر بر چسبندگی هزینه ها با تاکید بر بی ثباتی متغیرهای اقتصادی

رضا زیاری^۱، حسن عابدی^{۲*}

۱- گروه اقتصاد؛ واحد سمنان؛ دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران؛

۲- گروه حسابداری؛ واحد شاهرود؛ دانشگاه آزاد اسلامی، شاهرود، ایران.

چکیده

یکی از مفروضات اولیه حسابداری مدیریت بیانگر آن است که تغییرات هزینه ها رابطه ای متناسب با افزایش و کاهش سطح فعالیت دارد اما به تازگی این فرض با مطرح شدن بحث چسبندگی هزینه ها مورد بحث و اثبات قرار گرفته است بدین معنا که میزان افزایش در هزینه ها با افزایش در سطح فعالیت بیشتر از میزان کاهش در هزینه ها در ازای همان میزان کاهش در سطح فعالیت است چنین رفتار هزینه ها را چسبندگی هزینه ها می نامیم که آگاهی از آن از اطلاعات مهم برای تصمیم گیری مدیران در خصوص برنامه ریزی و بودجه بندی، قیمت گذاری محصولات، تعیین نقطه سر به سر و سایر موارد مدیریتی است از طرفی بررسی عوامل محیطی از جمله متغیرهای کلان اقتصادی بر چسبندگی هزینه ها نیز می تواند راهگشای مدیران در مسائل مختلف تصمیم گیری باشد.

هدف این تحقیق، بررسی تاثیر عوامل کلان اقتصادی از جمله تغییرات نرخ تورم، ارز و تولید ناخالص داخلی بر چسبندگی هزینه ها در دوره ی زمانی ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۴ می باشد. در این تحقیق به منظور اندازه گیری بی ثباتی متغیرهای اقتصادی از مدل EGARCH و به منظور برآورد مدل نهایی تحقیق از مدل داده های تابلویی استفاده شده است. نتایج تحقیق نشان داد، بین تغییرات نرخ تورم و تغییرات نرخ ارز با چسبندگی هزینه ها در سطح خطای ۱ درصد ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد، اما بین تولید ناخالص داخلی با چسبندگی هزینه ها ارتباط منفی و معکوس وجود دارد.

واژه های کلیدی: چسبندگی هزینه ها، نرخ تورم، نرخ ارز، نرخ بهره.

۱- مقدمه

یکی از مسائل اصلی و اساسی در هر اقتصادی توجه به تئوری ها، تفسیر رویدادها و تجزیه و تحلیل متغیرهای آن است. معمولاً در اقتصاد دو رویکرد متداول بنیادی و تکنیکی جهت تفسیر رخدادها، ارزیابی شرایط و پیش بینی روند آینده مورد استفاده قرار می گیرد. تجزیه و تحلیل تکنیکی بر پایه مطالعه رفتار گذشته و حال قیمت و بهره گیری از اصول اقتصاد ریاضی استفاده می کند. بعد از دهه ۱۹۶۰، در اقتصاد از نقش مرکزی و محوری تحلیل بنیادی جهت تعیین حرکت نرخ های مبادله در بازارهای مالی استفاده گردید.

شناخت رفتار هزینه، یکی از مباحث مهم حسابداری بهای تمام شده و حسابداری مدیریت است. در مدل سنتی، رفتار هزینه ها متناسب با تغییر محرک هزینه تغییر می کند؛ یعنی میزان تغییر در هزینه ها به میزان تغییر در سطح فعالیت بستگی دارد و جهت تغییرات (افزایش و کاهش) در حجم فعالیت، تاثیر روی بزرگی تغییرات در هزینه ها ندارد. اما نتیجه پژوهش های برخی از پژوهشگران (اندرسون و همکاران، ۲۰۰۳ و کاليجا و همکاران، ۲۰۰۶). در سالهای اخیر، بیانگر این موضوع است که میزان افزایش در هزینه ها هنگام افزایش در سطح فعالیت، بیشتر از میزان کاهش در هزینه ها هنگام کاهش در سطح فعالیت است، چنین رفتاری را (چسبندگی هزینه) می نامند. از این رو هدف اصلی این پژوهش تاثیر تغییرات نرخ تورم، ارز و تولید ناخالص داخلی بر چسبندگی هزینه ها در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد. در پژوهش حاضر، با توجه به افزایش اهمیت پیش بینی رفتار هزینه های اداری و فروش، تاثیر عوامل کلان اقتصادی از جمله تغییرات نرخ تورم، ارز و تغییرات تولید ناخالص داخلی بر چسبندگی هزینه های اداری و فروش بررسی شده است.